

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 146/2018-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. marca 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], prechodne bytom [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Derevjaníkom, advokátska kancelária, Kamenárska 17/A, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Co 261/2017 z 5. decembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. marca 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], prechodne bytom [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Co 261/2017 z 5. decembra 2017 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je v procesnom postavení žalobcu v konaní o určenie, že „*zákonné záložné právo nevzniklo*“ a „*výkon záložného práva je neplatný*“ vedenom na Okresnom súde Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 50 Cb 36/2017. Sťažovateľ spolu so žalobou doručil aj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým sa domáhal uloženia povinnosti žalovanému, aby sa zdržal výkonu záložného práva k bytu označeného v návrhu. Okresný súd o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia v označenom konaní rozhodol uznesením z 24. októbra 2017, ktorým návrh sťažovateľa zamietol. Sťažovateľ proti označenému uzneseniu okresného súdu o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podal odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil.

3. Sťažovateľ v sťažnosti vyjadruje svoju nespokojnosť s napadnutým uznesením krajského súdu. Napadnuté uznesenie považuje za arbitrárne a nespravodlivé, v rozpore s judikatúrou všeobecných súdov v obdobných veciach, pričom argumentuje a predostiera svoj vlastný pohľad na vec. Vychádzajúc z vlastného právneho posúdenia veci dochádza k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu boli porušené jeho označené práva.

4. Na základe uvedených skutočností a právnej argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí tejto sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol tak, že vysloví porušenie označených práv sťažovateľa napadnutým uznesením krajského súdu, napadnuté uznesenie krajského súdu zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie a prizná mu náhradu trov konania.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia.

8. Ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou predovšetkým podotýka, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

9. Neodkladné opatrenie je jedným zo zabezpečovacích inštitútov civilného procesu, ktorého zabezpečovacia funkcia má za cieľ dočasnou úpravou eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli pred začatím konania alebo v jeho priebehu nastať. Dočasnosť tohto opatrenia ako jeho základný znak znamená, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi subjektmi. Nariadením predbežného opatrenia nezískava jeden z účastníkov

práva, o ktorých sa má rozhodnúť až v budúcnosti, ale sa ním len dočasne upravuje určitý okruh vzťahov.

10. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sa uplatňuje na princípe subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd poskytuje uvedenú ochranu iba vtedy, ak ju neposkytujú všeobecné súdy.

11. Ústavný súd už vo viacerých svojich doterajších rozhodnutiach v podobných súvislostiach vyslovil názor, že rozhodnutím o ne/nariadení predbežného opatrenia, prípadne rozhodnutím o zrušení nariadeného predbežného opatrenia vydaným v rámci občianskoprávneho konania môže súd porušiť základné právo alebo slobodu účastníka súdneho konania, avšak takéto porušenie by sa mohlo stať predmetom konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len vtedy, ak by mu nebolo možné poskytnúť ochranu prostredníctvom účinného právneho prostriedku nápravy dostupného účastníkovi konania pred všeobecnými súdmi (princíp subsidiarity) (m. m. III. ÚS 281/07).

12. Ústavný súd sa preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zaoberal určením miesta a postavenia neodkladného opatrenia, ako aj existenciou účinných právnych prostriedkov nápravy v prípade, ak sa ten, koho sa rozhodnutie o predbežnom opatrení dotýka, domnieva (tvrdí), že došlo k porušeniu niektorého z jeho základných práv alebo slobôd.

13. Podľa právneho názoru ústavného súdu rozhodovanie o návrhu na neodkladného opatrenie možno predovšetkým považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Predpokladom pre záver o porušení základných práv a slobôd je však také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej [§ 324 a nasl. Civilný sporový poriadok; (obdobne I. ÚS 46/00)]. Aj v prípade nevyhovenia návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia je garantované právo dotknutého účastníka konania na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú súdom rozhodnutím vo veci samej. Nenariadenie

predbežného opatrenia v žiadnom prípade nevylučuje, aby všeobecný súd poskytol v konečnom dôsledku ochranu právam, porušenie ktorých sťažovateľ namieta.

14. Pokiaľ ide o rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, táto vylučuje aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na rozhodovanie v otázke neodkladných opatrení, pretože nie sú rozhodnutiami o občianskych právach alebo záväzkoch (pozri rozhodnutie *Apis versus Slovenská republika* z 10. 1. 2000 č. 39754/98, v ktorom sa konštatovala neaplikovateľnosť čl. 6 *ratione materiae* v konaní o zrušení predbežného opatrenia).

15. Reflektujúc na uvedené východiská, ústavný súd konštatuje, že realizácia inštitútu neodkladného opatrenia ako zabezpečovacieho prostriedku v civilnom procese nemôže sama osebe opodstatniť záver o porušení práva fyzickej osoby alebo právnickej osoby vyplývajúceho z ústavy alebo dohovoru, pretože zákon poskytuje účastníkovi, proti ktorému smeruje výrok rozhodnutia o predbežnom opatrení, primeranú a efektívnu ochranu pred prípadným neopodstatneným a nezákonným obsahom takéhoto rozhodnutia aj počas konania vo veci samej. Keďže teda túto ochranu považuje ústavný súd jednak za účinnú a jednak za dostupnú, účastník súdneho konania sa jej preto nemôže súčasne dovolávať aj prostredníctvom sťažnosti pred ústavným súdom (*mutatis mutandis* II. ÚS 37/00, I. ÚS 46/00, I. ÚS 148/03, I. ÚS 49/07, III. ÚS 281/07).

16. Na druhej strane však treba pripustiť, že ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti pristúpil k preskúmaniu niektorých rozhodnutí o predbežných opatreniach, zásadne však išlo o ojedinelé prípady charakterizované výnimočnými okolnosťami veci. V tejto súvislosti ústavný súd judikoval, že zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach môže iba za predpokladu, že by takýmto rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu majúci charakter svojvôle (obdobne III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07).

17. Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľom napadnuté uznesenie krajského súdu takéto známky zjavnej svojvôle nenesie. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia svoj právny záver o správnosti rozhodnutia prvostupňového súdu odôvodnil tým,

že poukázal na to, že dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa a od toho okamihu sú putatívni dedičia až do vyporiadania dedičstva právoplatným rozhodnutím súdu považovaní za spoluvlastníkov celého majetku patriaceho do dedičstva. V nadväznosti na to poukázal na skutočnosť, že od smrti poručiteľa vznikol dlh – nedoplatok v súvislosti s bytom patriacim do dedičstva, preto k výkonu zákonného záložného práva je možné pristúpiť, pretože dedičia si neplnia svoje povinnosti. Ústavný súd je toho názoru, že krajským súdom prijatý právny záver vychádza z okolností prípadu, odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu nemožno *prima facie* považovať ani za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, pretože z odôvodnenia napadnutého uznesenia nepriamo vyplýva to, že sťažovateľ ako putatívny dedič sa domáha ochrany namiesto toho, aby si plnil svoje povinnosti. Táto miera úvahy je logická a vyvážená, pričom vychádza z konkrétnych osvedčených skutočností. V súvislostiach vyváženosť tejto úvahy spočíva aj v tom, že sťažovateľ sa v danej situácii domáha ochrany svojich práv práve neodkladným opatrením, ktoré, ak by súd nariadil, tak by v konečnom dôsledku znamenalo neopodstatnený zásah do práv a povinností odporcu a zároveň by tým poskytol ochranu tomu, kto si svoje povinnosti neplní. Preto ústavný súd konštatuje, že úvahy uvedené v odôvodnení napadnutého uznesenia nemožno považovať ani za svojvoľné alebo také, ktoré by boli v rozpore so zmyslom a účelom neodkladného opatrenia. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že nezistil signály, ktoré by nasvedčovali tomu, že v prípade sťažovateľom napadnutým rozhodnutím všeobecného súdu došlo k takému procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu majúci charakter svojvôle. Na tomto závere nemôže nič zmeniť okolnosť, že sťažovateľ má na celú vec odlišný názor a s napadnutým uznesením krajského súdu nesúhlasí. Táto okolnosť totiž sama osebe nemôže spôsobiť porušenie označených práv sťažovateľa (obdobne m. m. II. ÚS 218/02, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08).

18. Nad rámec dôvodov ústavný súd k argumentácii sťažovateľa uvádza, že pokiaľ namietal a tvrdil, že dedičstvo sa nadobúda až príslušným právoplatným rozhodnutím o dedičstve, tak takýto názor je nesprávny, pretože dedičstvo sa nadobúda síce na základe deklarátorneho rozhodnutia o dedičstve, ale spätne k okamihu smrti poručiteľa, čiže uvedené rozhodnutie nemá konštitutívne účinky, len deklaruje, kto a v akom rozsahu je

dedičom poručiťa. Vychádzajúc z uvedeného, je ústavne konformný aj záver opakovane potvrdzovaný judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, na ktorú paradoxne poukazoval sťažovateľ (sp. zn. 5M Cdo 15/2007 z 22. februára 2008, sp. zn. 4 Cdo 120/2009 z 27. októbra 2010, obdobne aj sp. zn. 3 Cdo 222/2010 zo 14. marca 2011), ktorý zjednodušene hovorí, že od smrti poručiťa do vyporiadania dedičstva, čo sa týka majetku patriaceho do dedičstva, všetci dedičia sú považovaní za vlastníkov tohto majetku, z čoho vyplývajú práva, ako aj povinnosti.

19. Keďže došlo k odmietnutiu sťažnosti, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa (na zrušenie uznesenia krajského súdu a priznanie náhrady trov konania), pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. marca 2018